

Suomalaista politiikkaa

Tämän lehden kirjoitukset käsittelevät suomalaista politiikkaa sekä sen laajempaa, eurooppalaista kontekstia. Koska kirjoitukset analysoivat kotimaisen ja eurooppalaisen päätöksenteon tämänhetkistä todellisuutta, lehti tarjoaa luettavaa kaikille suomalaisesta politiikasta kiinnostuneille – myös politiikassa toimiville tutkijoiden lisäksi. Monissa kirjoituksissa on luettavissa myös kannanottoja siitä, mihin asioihin poliittisessa keskustelussa ja poliittisten instituutioiden kehittämisessä tulisi kiinnittää huomiota.

Heikki Paloheimo tarkastelee artikkelissaan suomalaisten äänestäjien valintoja mielipidemittausaineistojen valossa. Paloheimon yllättävänä johtopäätöksenä on se, että puolueuskollisten osuus on säilynyt korkeana niiden keskuudessa jotka äänestävät, ja että äänestäjien liikkuvuus ole lisääntynyt ratkaisevasti 1970-lukuun verrattuna. Paloheimo havaitsee myös, että puoluejohtajia koskevat arviot eivät loppujen lopuksi vaikuta kovinkaan laajasti äänestäjien valintoihin, vaikka politiikan henkilöitymisestä jatkuvasti puhutaankin. Sen sijaan erityisesti hallitus-oppositio-asetelma on tullut entistä ratkaisevammaksi puoluevalinnan kannalta.

Ilkka Ruostetsaaren artikkelissa tarkastellaan europarlamentaarikkojen urarakenteita sekä heidän suhteitaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Kirjoitus valottaa sitä, miten suomalaisten europarlamentaarikkojen rooli on hahmottunut pian jo 9-vuotisen EU-jäsenyyden aikana. Ruostetsaari luokittelee europarlamentaarikot näiden urarakenteiden perusteella – onko europarlamentaarikkona olo ponnahduslauta kotimaiselle poliittiselle uralle, poliittisen uran päätepiste tai kenties osa eurooppalaista poliittista uraa. Lisäksi Ruostetsaari käsittelee kiinnostavasti europarlamentaarikkojen suhdetta suomalaisiin päätöksentekoinstituutioihin ja yhteiskuntaan. Teija Tiilikainen tarkastelee ulkopoliittikan johtamisjärjestelmää Suomessa ennen ja jälkeen vuoden 2000 uuden perustuslain. Tiilikainen analysoi ennen kaikkea presidentin roolin muutosta sekä säädösten että käytäntöjen tasolla. Erityisen laajasti Tiilikainen analysoi päätöksentekoa EU-asioissa. Uuden perustuslain seurauksena on korostunut presidentin rooli Suomen arvovaltaisena edustajana ja mielipidevaikuttajana.

Pertti Ahonen tarkastelee katsauksessaan EU:n niin sanottuja pehmeän hallinnan menetelmiä. Juridisen sääntelyn lisäksi päätöksentekoa ohjataan EU:ssa niin sanotun avoimen koordinaation avulla. Ahonen esittää myös monia ideoita EU:n pehmeän hallinnan jatkotutkimukselle. Tämä alue lieneekin ollut ainakin suomalaisessa politiikan tutkimuksessa jossain määrin katveessa. Matti Wiberg esittää keskustelupuheenvuorossaan käsitteitä Suomen perustuslain kehittämiseksi. Wiberg esittää toisaalta parlamentarismien vahvistamista ja toisaalta kritiikkiä perusoikeusfundamentalismiksi kutsumaansa ilmiötä, kansalaisten suoria osallistumismuotoja ja presidentti-instituutiota kohtaan.

Pasi Saukkosen katsauksessa arvioidaan kahta viimeaikaista Suomen poliittista järjestelmää esittelevää englanninkielistä kirjaa – Riihisen ja Pesosen kirjaa *Dynamic Finland* sekä Tiilikaisen ja Raunion teosta *Finland in the European Union*. Katsauksessa keskustellaan laajemminkin suomalaisesta politiikan tutkimuksesta ja politiikasta. Erityisen mielenkiintoisena pidän ajatusta ”metodologisesta nationalismista”, joka toisinaan näyttää ohjaavan suomalaista politiikan tutkimusta.

Antti Pajalan, Tuomas Alaterän ja Matti Heinosen katsauksessa tarkastellaan puolestaan Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston tekemää kokeilua, jossa ehdokaskeskeisten vaalikoneiden rinnalle luotiin uudenlainen, puolueiden vaaliohjelmiin perustuva vaalikone. Kaiken kaikkiaan vaalikoneet ovat varsin suomalainen ilmiö, joiden menestykseen on varmasti vaikuttanut maamme avoin listavaalijärjestelmä. Lehden päättää Veli-Pekka Hautamäen kirja-arvostelu, jossa luodetaan politiikan ja oikeuslaitoksen suhdetta. Kirja-arvostelussa todetaan, että Suomessakin tulisi havahtua oikeuslaitoksen poliittiseen luonteeseen.

Kirjoitukset heijastelevat hyvin sitä, kuinka suomalaisen poliittisen järjestelmän tutkimuksessa täytyy yhä systemaattisemmin ottaa huomioon eurooppalaisen ja yleisemminkin ylikansallistuvan päätöksenteon tuomat muutokset. Poliitiikanteon tavat ja areenat ovat muuttuneet, ja tutkijoiden olisi pysyttävä näiden muutosten perässä – ja mielellään joskus niiden edellä.

Turussa elokuussa 2003

MAIJA SETÄLÄ